
**SLÁVENIE SVÄTEJ OMŠE
ZA ÚČASTI DETÍ**

Pre Slovenskú liturgickú komisiu vydalo Vydavateľstvo Osveta, š. p.,
Martín roku 1992

Autorka frontispicu akad. mal. Viera Hložníková,
autor záverečného obrázka P. Emil Prokop, SVD

© Slovenská liturgická komisia, 1992

Vytlačili Tlačiarne BB, š. p., Banská Bystrica

ISBN 80-217-0457-8

SLOVENSKÁ LITURGICKÁ KOMISIA

Č. 1/1988

ÚVOD

Slávenie omše za účasti detí je požiadavkou konštitúcie o posvätnej liturgii Sacrosanctum Concilium, čl. 14 a 39. Jej poriadok spresňujú Smernice pre omše za účasti detí, vydané Posvätnou kongregáciou pre bohoslužbu 1. novembra 1973. Tá istá posvätná kongregácia vydala aj texty troch eucharistických modlitieb pre omše za účasti detí.

Slovenská liturgická komisia pripravila preklad Smerníc pre omše za účasti detí, ako aj omšového poriadku a troch eucharistických modlitieb, a Posvätná kongregácia pre sviatosti a bohoslužbu ho schválila pod č. Prot. CD 375/82 dňa 29. októbra 1982.

Tento schválený text svätej omše za účasti detí možno používať podľa Smerníc pre omše za účasti detí a treba ho považovať za typický v slovenskom jazyku a za úradný na liturgické používanie.

V Nitre 6. januára, na slávnosť Zjavenia Pána, 1988.

Mons. Vincent Malý
propredseda SLK

POSVÄTNÁ KONGREGÁCIA PRE BOHOSLUŽBU

SMERNICE PRE OMŠE ZA ÚČASTI DETÍ

ÚVOD

1. Cirkev sa má osobitne starať o pokrstené deti, ktoré ešte neboli sviatosťami birmovania a Eucharistie plne uvedené do kresťanského života, ako aj o deti, ktoré prijali prednedávnom sväte prijímanie. Lebo okolnosti dnešného života nie sú pre ich duchovný rozvoj najpriaznivejšie.¹ Ba ani rodičia často neplnia záväzok kresťansky vychovávať deti, ktorý vzali na seba pri ich krste.

2. Výchovu detí v Cirkvi osobitne sťažuje to, že z liturgických slávení, najmä zo slávenia Eucharistie, nemožno naplno využiť pre deti to pedagogické pôsobenie,² ktoré v sebe skrývajú. Hoci dnes už možno v omši používať národný jazyk, predsa jej slová a znaky nie sú dostatočne prispôbené chápanosti detí.

Je pravda, že ani v každodennom živote vo svojom styku s dospelými nechápu deti hneď všetko tak, aby to v nich nevyvolalo nudu. Preto ani od liturgie nemožno žiadať, aby

¹ porov. Posv. kongr. pre duchovenstvo. Directorium catechisticum generale, n. 5: AAS 64 (1972), s. 101-102.

² porov. II. vat. koncil, konšt. o posv. liturgii Sacrosanctum Concilium, č. 33.

im všetko urobila zrozumiteľným a jasným. Hrozí im však nebezpečenstvo, že utrpia duchovnú škodu, ak sa budú rok za rokom stretávať v Cirkvi s tým, čomu nerozumejú. Najnovšie psychologické výskumy ukazujú, ako hlboko vplýva na deti v prvých rokoch ich života náboženská skúsenosť práve vďaka ich zvláštnej schopnosti vnímať náboženské skutočnosti.³

3. Cirkev verná svojmu Učiteľovi, ktorý deti „objímal a požehnával“ (Mk 10, 16), nemôže práve v takýchto okolnostiach ponechať ich iba samy na seba. Hneď po Druhom vatikánskom koncile, ktorý v Konštitúcii o posvätnnej liturgii hovorí o prispôbení liturgie rôznym skupinám,⁴ najmä však na prvej biskupskej synode v Ríme roku 1967 začala hľadať možnosti, ako deťom uľahčiť ich účasť na liturgii. Pri tejto príležitosti predseda Rady pre uskutočnenie Konštitúcie o posvätnnej liturgii výslovne vyhlásil, že tu síce nemôže ísť „o vytvorenie nejakého zvláštneho obradu, ale skôr o to, aby sa niektoré prvky ponechali, skrátili alebo vynechali a aby sa vybrali vhodnejšie texty“.⁵

4. Po tom, čo Všeobecné smernice Rímskeho misála z roku 1969 presne stanovili všetko, čo sa týka slávenia Eucharistie za účasti ľudu, táto Kongregácia začala zostavovať Smernice pre omše za účasti detí ako akýsi doplnok Všeobecných smerníc. Vyhovela tak opakovaným žiadostiam z celého katolíckeho sveta. Na práci sa zúčastnili odborníci, muži i ženy, takmer zo všetkých národov.

5. Biskupským konferenciám a jednotlivým biskupom sa ponecháva právo na niektoré zmeny v týchto smerniciach, ako aj vo Všeobecných smerniciach.⁶

Tie isté konferencie môžu podľa Konštitúcie o posvätnnej liturgii, čl. 40, predložiť Apoštolskej Stolicy také zmeny v omši za účasti detí, ktoré sú na jej území potrebné a ktoré nie

porov. Posv. kongr. pre duchovenstvo, Directorium catechisticum generale, n. 78: AAS 64 (1972), s. 146-147.

⁴ porov. II. vat. koncil, konšt. o posv. liturgii Sacrosanctum Concilium, č. 38: porov, aj Posv. kongregácia pre bohoslužbu, inštr. Actio pastoralis, z 15. mája 1969: AAS 61 (1969), s. 806-811.

⁵ O liturgii na prvej biskupskej synode: Notitiae 3 (1967), s. 368.

⁶ Porov, nižšie č. 19, 32, 33.

sú obsiahnuté v týchto smerniciach, a s jej súhlasom ich aj zaviesť.

6. Smernice majú na zreteli deti, ktoré ešte nevstúpili do predpubertálneho veku. Prirodzene, nehovorí sa tu o deťoch telesne alebo duševne postihnutých, pretože pre ne nezriedka je potrebné širšie prispôsobenie;⁷ no pritom nasledujúce smernice po potrebných úpravách možno vzťahovať aj na tieto deti.

7. V prvej kapitole smerníc (č. 8-15), ktorá je základom textu, je reč o rozličných spôsoboch, ako viesť deti akoby za ruku na eucharistickú liturgiu; v druhej kapitole (č. 16-19) sa nakrátko hovorí o omšiach za účasti dospelých, na ktorých sa zúčastňujú aj deti, a napokon v tretej kapitole (č. 20-54) sa naširoko hovorí o omšiach za účasti detí, na ktorých sú prítomní len niektorí dospelí.

Prvá kapitola

UVEDENIE DETÍ DO SLÁVENIA EUCHARISTIE

8. Pretože si ťažko možno predstaviť opravdivý kresťanský život bez účasti na liturgických úkonoch, pri ktorých veriaci vedno zhromaždení slávia veľkonočné tajomstvo, neslobodno tento cieľ zanedbávať ani pri uvádzaní detí do náboženského života.⁸ Cirkev krstí deti v nádeji, že dary, ktoré v tejto sviatosti dostali, budú účinné; a preto sa má starať o to, aby pokrstené deti rástli v spoločenstve s Kristom a s bratmi. Znakom a zálohom tohto spoločenstvajе účasť na eucharistickej hostine, na ktorú sa deti pripravujú alebo dostávajú poučenie, aby si hlbšie uvedomili význam tejto hostiny. Túto liturgickú a eucharistickú formáciu však neslobodno oddeliť od všeobecnej výchovy: od výchovy ľudskej a kresťanskej; ba bolo by škodlivé, keby liturgickej formácii chýbal práve tento základ.

⁷ porov. Poriadok omše pre hluchonemé deti v nemeckej jazykovej oblasti, schválený a potvrdený touto kongregáciou 26. júna 1970 (Prot. n. 1546/70).

⁸ porov. II. vat. koncil, konšt. o posv. liturgii Sacrosanctum Concilium, č. 14, 19.

9. Preto sa majú všetci, ktorým prináleží výchova detí, spoločnými silami a svorne usilovať o to, aby deti, hoci už majú určitý vrodenný cit pre Boha a pre božské veci, pociťovali podlá veku a osobného rozvoja aj ľudské hodnoty, ktoré tkvejú v eucharistickom slávení, ako je spoločný úkon, pozdrav, schopnosť načúvať, ako aj žiadať a poskytnúť odpustenie, prejavovať vďaku, chápať symbolické úkony, ovzdušie priateľskej hostiny, slávnostnosť slávania.⁹

Bude úlohou eucharistickej katechézy, o ktorej sa hovorí v bode č. 12, vypestovať tieto ľudské hodnoty, aby si deti postupne podľa veku a psychologických a sociálnych podmienok otvorili srdcia pre pochopenie kresťanských hodnôt a na slávenie Kristovho tajomstva.¹⁰

10. Najväčšia úloha pri upevňovaní týchto ľudských a kresťanských hodnôt pripadá kresťanskej rodine.¹¹ Preto je veľmi dôležité, aby sa kresťanská náuka, podávaná rodičom alebo iným osobám, ktorých viaže výchova detí, vzťahovala aj na liturgickú formáciu detí.

Rodičia sú vo svedomí viazaní povinnosťou, vedome a dobrovoľne prijatou pri krste svojich detí, postupne učiť deti modliť sa, a preto sa majú s nimi každodenne modliť a viesť ich aj k súkromnej modlitbe.¹² Keď sa takto deti už od útleho veku pripravujú a kedykoľvek chcú byť na omši, zúčastňujú sa na nej spolu s rodinou, začnú aj v liturgickom spoločenstve spievať a modliť sa, ba určitým spôsobom budú vopred vnímať eucharistické tajomstvo.

Ak sú rodičia vo viere menej vyspelí, no predsa chcú dať kresťanskú výchovu svojim deťom, treba ich vyzvať, aby ich poučali aspoň o ľudských hodnotách, o ktorých už bola reč, a aby sa zúčastňovali na príležitostných zhromaždeniach rodičov aj na eucharistických sláveniach konaných pre deti.

11. Osobitné povinnosti voči deťom pokrsteným v Cirkvi majú jednotlivé kresťanské spoločenstvá, ku ktorým ich rodi-

⁹ porov. Posv. kongr. pre duchovenstvo, Directorium catechisticum generale, č. 25: AAS 64 (1972), s. 114.

¹⁰ porov. II. vat. koncil, deklarácia o kresťanskej výchove Gravissimum educationis, n. 2.

¹¹ Porov, tamže, č. 3.

¹² porov. Posv. kongr. pre duchovenstvo, Directorium catechisticum generale, č. 78: AAS 64 (1972), s. 147.

ny patria alebo v ktorých deti žijú. Kresťanské spoločenstvo, ktoré dáva svedectvo evanjelia, prežíva bratskú lásku a má aktívnu účasť na slávení Kristových tajomstiev, je pre deti, ktoré v ňom žijú, najlepšou školou kresťanskej a liturgickej formácie.

V priestore kresťanskej komunity krstní rodičia alebo iné osoby, vynikajúce horlivosťou a podnecované apoštolským nadšením, môžu byť veľkou a účinnou pomocou pri katechéze detí tých rodín, ktoré veľmi slabo plnia svoju úlohu pri kresťanskej výchove.

Veľmi osožné sú na tento cieľ materské školy, katolícke školy a rozličné združenia detí.

12. Hoci liturgia už svojou povahou má silu vychovávať¹³ a vždy pôsobí aj na deti, dôležitý význam v náboženskej výchove, či už v školskej alebo farskej, má katechéza o svätej omši,¹⁴ ktorá má privádzať deti k aktívnej, vedomej a správnej účasti na nej.¹⁵ Táto katechéza, „primeraná veku a chápatosti detí, má prostredníctvom hlavných obradov a modlitieb priblížiť význam svätej omše, a to aj vzhľadom na účasť na živote Cirkvi".¹⁶ Toto treba povedať predovšetkým o textoch eucharistickej modlitby a o zvolaniach, ktorými sa deti na nej zúčastňujú.

Osobitnú pozornosť treba venovať katechéze, ktorou sa deti pripravujú na prvé sväté prijímanie. V nej si nemajú osvojiť iba pravdy viery o Eucharistii, ale aj to, ako sa odteraz aktívne, spolu s Božím ľudom, pripravené podľa svojich schopností sviatosťou pokánia, zúčastnia ako plne včlenené do Kristovho tela na slávení omše, a tak nájdu svoje miesto pri Pánovom stole a v spoločenstve bratov.

13. V liturgickej formácii detí a v ich príprave na liturgický život Cirkvi môžu mať veľký význam aj rozličné slávenia,

¹³ porov. II. vat. koncil, konšt. o posv. liturgii Sacrosanctum Concilium, č. 33.

¹⁴ porov. Posv. kongr. obradov, inštr. Eucharisticum mystérium, z 25. mája 1967, č. 14: AAS 59 (1967), s. 550.

¹⁵ porov. Posv. kongr. pre duchovenstvo, Directorium catechisticum generale, č. 25: AAS 64 (1972), s. 114.

¹⁶ porov. Posv. kongr. obradov, inštr. Eucharisticum mystérium, z 25. mája 1967, č. 14: AAS 59 (1967), s. 550; porov. aj Posv. kongr. pre duchovenstvo, Directorium catechisticum generale, č. 57: AAS 64 (1972), s. 131.

ktorými deti ľahšie pochopia - vzhľadom na povahu týchto slávení - určité liturgické prvky, ako sú pozdrav, posvätné ticho, spoločná modlitba chvály, najmä keď sa spieva. Treba však dať pozor, aby také slávenia nenadobudli príliš didaktický charakter.

14. V takýchto sláveniach čoraz viac treba dať miesto Božiemu slovu podľa intelektuálnej schopnosti detí. Ba spolu s rozvojom ich duchovnej citlivosti častejšie treba mať pre ne slávenie Božieho slova vo vlastnom zmysle slova, najmä v Advente a v Pôstnom období.¹⁷ Tieto slávenia môžu veľmi prispieť k tomu, že v deťoch bude rásť úcta voči Božiemu slovu.

15. Popri tom, čo sa povedalo, každá liturgická a eucharistická formácia má smerovať k tomu, aby každodenný život detí čoraz viac zodpovedal evanjeliu.

Druhá kapitola

OMŠE ZA ÚČASTI DOSPELÝCH, NA KTORÝCH SÚ AJ DETI

16. Na mnohých miestach na farskej omši v nedeľu a vo sviatok sa s veľkým počtom dospelých zúčastňuje aj nemálo detí. V týchto omšiach svedectvo dospelých veriacich môže veľmi vplývať na deti. Ale aj dospelí môžu mať duchovný úžitok, keď vidia, ako sa deti zúčastňujú na slávení v kresťanskom spoločenstve. Ak sa na takýchto omšiach deti zúčastňujú spolu s rodičmi a s ostatnými členmi rodiny, veľmi sa tým napomáha kresťanský duch rodín.

Deti, ktoré sa ešte nevedia alebo nechcú zúčastniť na omši, možno počas omše umiestiť na osobitnom oddeľnom mieste, kde ich opatrujú napríklad niektoré farské pomocnice; na konci obradov ich môžu priviesť do kostola, aby dostali spolu s ostatnými požehnanie.

17. Pri týchto omšiach sa treba vyvarovať toho, že by sa deti cítili zanedbané, pretože nie sú schopné zúčastňovať sa

¹⁷ porov. II. vat. koncil, konšt. o posv. liturgii Sacrosanctum Concilium. č. 35, 4.

na slávení a porozumieť, čo sa koná a hovorí. Aspoň nejakým spôsobom si treba všimnúť ich prítomnosť, napríklad osobitne ich osloviť v príhovoroch (napr. na začiatku a na konci omše) a v niektorej časti homílie.

Ba niekedy bude azdá dobré, ak to dovoľuje miesto a má to kto urobiť, sláviť s deťmi liturgiu slova s homíliou na nejakom oddelenom, no nie príliš vzdialenom mieste a potom doviesť deti skôr, ako sa začne eucharistická liturgia, na miesto, kde zatiaľ slávil liturgiu slova dospelí.

18. Môže byť užitočné, ak sa pri týchto omšiach zveria niektoré úlohy deťom; môžu napríklad priniesť dary alebo zaspievať jeden-dva z omšových spevov.

19. Ak je detí veľa, treba z času na čas usporiadať omšu tak, aby sa ešte viac vzali do úvahy požiadavky detí. Homília sa má zamerať na deti, no tak, aby aj dospelí mohli mať z nej úžitok. A ak biskup dovoľí, možno v omši s účasťou dospelých, na ktorej sú aj deti, okrem už jestvujúcich úprav v samom omšovom poriadku použiť aj osobitné prispôsobenia, o ktorých sa hovorí ďalej.

Tretia kapitola

OMŠA PRE DETI, NA KTOREJ SA ZÚČASTŇUJÚ IBA NIEKTORÍ DOSPELÍ

20. Okrem omší, na ktorých sa zúčastňujú deti spolu s rodičmi a s inými členmi rodiny, ktoré však nemôžu byť vždy a všade, odporúča sa, najmä v týždni, sláviť omšu so samými deťmi, na ktorých sa zúčastňujú iba niektorí dospelí. Každému je zrejmé od samých začiatkov liturgickej obnovy, že v týchto omšiach sú nevyhnutné niektoré úpravy.¹⁸

O týchto úpravách, pravda, len vo všeobecnosti, bude reč ďalej (č. 38-54).

21. Treba mať vždy ma zreteli, že takéto slávenie Eucharistie má pripravovať deti na omše za účasti dospelých, najmä na omše, na ktoré sa zhromažďuje v nedeľu kresťanská ko-

¹⁸ porov. II. vat. koncil, konšt. oposv. liturgii Sacrosanctum Concilium, č. 3.

munita.¹⁹ Preto sa okrem úprav nevyhnutných z hľadiska veku detí nemajú zavádzať nejaké naskrze zvláštne obrady, ktoré by sa značne odlišovali od omšového poriadku vtedy, keď sa slávi omša za účasti ľudu.²⁰ Rozličné prvky majú zodpovedať vždy, vzhľadom na ich cieľ, tomu, čo sa o jednotlivých obradoch hovorí vo Všeobecných smerniciach Rímskeho misála, aj keď sa niekedy z pastoračných príčin nedá nástožiť na ich doslovnom dodržaní.

ÚLOHY A SLUŽBY PRI SLÁVENÍ

22. Zásady o aktívnej a vedomej účasti v určitom zmysle platia vo zvýšenej miere vtedy, keď sa slávi omša s deťmi. Preto sa treba postarať o to, aby sa všetko dialo tak, že by sa takáto účasť zveľadila, zvrúcnela a ožila. Preto nech čím viac detí vykonáva pri slávení osobitné úlohy, ako sú: príprava priestoru a oltára (porov. č. 29), plnenie úlohy speváka (porov. č. 24), spev v zbore, hra na hudobných nástrojoch (porov. č. 32), prednes čítaní (porov. č. 4. 24 a 47), odpovede počas homílie (porov. č. 48), odriekanie úmyslov modlitby veriacich, prinesenie darov k oltáru a plnenie ďalších podobných úloh podľa zvykov jednotlivých národov (porov. č. 34).

Živšiu účasť niekedy môžu podporiť aj určité prídavky, napríklad vloženie partikulárnych motívov na vzdávanie vďaky skôr, ako kňaz začne dialóg pred prefáciou.

V tomto všetkom však treba mať pred očami najmä to, že všetky vonkajšie úkony by boli bez ovocia, ba boli by priam škodlivé, keby nenapomahali vnútornú účasť detí na slávení. A preto aj v omši s deťmi má veľký význam posvätné ticho (porov. č. 37). Treba veľmi starostlivo dbať na to, aby deti nezabudli, že všetky formy účasti vyvrchoľujú v eucharistickom prijímaní, v ktorom prijímajú Telo a Krv Kristovu ako duchovný pokrm.²¹

23. Kňaz, ktorý slávi omšu s deťmi, mal by si pokladať za vec srdca slávenie urobiť slávnostným, bratským a vnútorne

porov. II. vat. koncil, konšt. o posv. liturgii Sacrosanctum Concilium, č. 42 a 106.

²⁰ porov. O liturgii na prvej biskupskej synode: Notitiae 3 (1967), s. 368.

²¹ porov. Všeobecné smernice Rímskeho misála, č. 56.

sústredeným; lebo práve kňaz v slávení s deťmi viac ako v omši s dospelými utvára osobitnú atmosféru. Závisí to od jeho osobnej prípravy, ako aj od taktu, s akým sa vie správať voči iným a rozprávať sa s nimi.

Má dbať predovšetkým na dôstojnosť, jasnosť a jednoduchosť gest. Keď sa prihovára deťom, má sa vyjadrovať tak, aby ho mohli ľahko pochopiť; má sa však vyhýbať akejkolvek príliš detskej forme.

Primerané výzvy, ktoré slobodno predniesť voľne,²³ nech privádzajú deti k pravej účasti na liturgii; nemajú to byť len didaktické poučky.

Na deti veľmi zapôsobí, ak ich kňaz osloví priamo, napríklad pri úkone kajúcnosti, pred modlitbou nad obetnými darmi, pred modlitbou Pána, pri znaku pokoja, pred svätým prijímaním.

24. Nakoľko Eucharistia je vždy úkonom celej cirkevnej komunity, je žiadúca účasť aspoň niekoľkých dospelých; oni tu nie sú ako strážcovia, ale ako spolumodliaci sa zúčastňujú na omši, a akje to potrebné, pomáhajú deťom. Nič neprekáža tomu, aby sa niektorý z prítomných dospelých, ktorí sa zúčastňujú na omši s deťmi, so súhlasom farára alebo správcu kostola po evanjeliu prihovorel deťom, najmä ak sa kňaz ťažko vie prispôbiť mentalite detí. V tejto veci treba zachovať normy Posvätnej kongregácie pre duchovenstvo. *Podľa kán. 762 nového CIC homíliaje rezervovaná kňazovi a diakonovi. V zmysle kán. 766 však môžu laici, ak si to vyžaduje potreba alebo v osobitných prípadoch, podľa smerníc biskupskej konferencie, kázať, ale pred alebo po eucharistickom slávení.*

Aj v omši s deťmi treba podporovať rozlišovanie služieb, aby sa slávenie javilo ako vec spoločenstva.²⁴ Preto treba napríklad na čítanie a spev vybrať lektorov a spevákov tak z detí, ako aj z dospelých. Takto sa rozličnosťou hlasov možno vyhnúť monotónnosti.

MIESTO A ČAS SLÁVENIA

25. Prvotným miestom eucharistickej slávnosti s deťmi je kostol. V samom kostole, akje to možné, treba starostlivo vybrať miesto primerané počtu účastníkov, na ktorom by deti

²² Pórov, nižšie, č. 37.

²³ porov. Všeobecné smernice Rímskeho misála, č. 11.

²⁴ porov. II. vat. koncil, konšt. o posv. liturgii Sacrosanctum Concilium, č. 28.

mohli pokojne dodržať požiadavky živej účasti na liturgii vhodnej ich veku.

Ak kostol takýmto požiadavkám nezodpovedá, možno občas sláviť Eucharistiu s deťmi mimo posvätného miesta, ale aj tento priestor musí byť primeraný a dôstojný na takéto slávenie.²⁵

26. Na omšu s deťmi treba vybrať takú hodinu dňa, ktorá najlepšie zodpovedá rytmu ich života, aby boli čo najlepšie disponované na počúvanie Božieho slova a na slávenie Eucharistie.

27. Svätá omša v týždni, na ktorej sa zúčastňujú deti, bude sa iste sláviť s väčším úžitkom a s menším nebezpečenstvom, že vznikne u nich nezáujem, ak sa (napríklad v ústavoch, kde deti spolu bývajú) nekoná denne; navyše možno ju dôkladnejšie pripraviť, akje medzi jednotlivými sláveniami určitý interval.

Z času na čas treba dať prednosť spoločnej modlitbe, ku ktorej môžu deti aj spontánne prispieť, alebo spoločnému rozjímaniu alebo sláveniu Božieho slova, ktoré je pokračovaním predchádzajúcich eucharistických slávení a prípravou na hlbšiu účasť na ďalších sláveniach.

28. Ak je detí, čo spolu slávia Eucharistiu, priveľa, ťažko dosiahnuť, aby boli pozorné a na slávení sa zúčastnili uvedomene. Preto, ak je to možné, treba utvoriť viacero skupín, rozdelených ani nie tak podľa veku, ale skôr podľa stupňa náboženskej formácie a katechetickéj prípravy detí. Tieto skupiny nech sa potom pozvú na obeť svätej omše v rozdielnych dňoch cez týždeň.

PRÍPRAVA SLÁVENIA

29. Každé slávenie Eucharistie s deťmi treba starostlivo a včas pripraviť, najmä pokiaľ ide o modlitby, spev, čítania, úmysly spoločnej modlitby; treba konzultovať s dospelými i s deťmi, čo budú pri týchto omšiach plniť osobitné úlohy. Aspoň niektoré deti, akje to možné, treba zapojiť do usporiadania a výzdoby priestoru slávenia, do prípravy kalicha, patény a ampuliek. Aj takéto úkony, pri zachovaní patričnej

vnútornej prípravy, môžu poslúžiť oživeniu spoločenského charakteru slávenia svätej omše.

SPEV A HUDBA

30. Ak pripadá spevu dôležitá úloha vo všetkých sláveniach, predovšetkým v omšiach s deťmi ho treba všemožne podporovať práve pre ich osobitný zmysel pre hudbu a spev. Treba pritom brať do úvahy osobitosti charakteru jednotlivých národov a schopnosti prítomných detí.²⁶

Ak je to možné, deti by mali aklamácie, najmä v eucharistickej modlitbe, skôr spievať ako recitovať.

31. Pre uľahčenie účasti detí na spevoch Glória, Krédo, Sanktus a Agnus Dei možno so schválením kompetentnej autority ich preklady do národnej reči prispôbiť melódii, aj keď v nich budú určité odchýlky od schváleného liturgického textu.²⁷

32. Aj v omšiach s deťmi „hudobné nástroje môžu priniesť... veľký úžitok“,²⁸ najmä ak ich používajú samy deti. Poslúžia totiž spevu, ktorý udržujú, alebo podporia rozjímavú sústredenosť detí; a niekedy svojím spôsobom vyjadrujú sviatočnú radosť a chválu Bohu.

Treba však vždy dbať na to, aby hudba neprehušovala spev alebo aby nespôsobovala u detí skôr roztržitosť než zveľadenie nábožnosti; ďalej má hudba zodpovedať charakteristickým vlastnostiam jednotlivých chvíľ v omši, pre ktoré bola určená.

Podľa tých istých zásad a podľa smerníc stanovených biskupskou konferenciou zvlášť opatrne a diskkrétne možno použiť v omši s deťmi aj hudbu reprodukovanú.

GESTÁ

33. S ohľadom na povahu liturgie ako úkonu celého človeka, ako aj na psychológiu detí treba veľmi podporovať,

porov. Všeobecné smernice Rímskeho misála, č. 19.

²⁷ porov. Posv. kongr. obradov, inštr. Musicam sacram, z 5. mája 1967, č. 55: AAS 59 (1967), s. 316.

²⁸ Tamže, č. 62: AAS 59 (1967), s. 318.

s prihliadnutím na vek a miestne zvyklosti, takú formu účasti, pri ktorej dôležitá úloha pripadá gestám a držaniu tela. Vela záležití nielen na gestách, ktoré robí kňaz,²⁹ ale aj na tom, ako sa správa celá komunita detí.

Ak niektorá biskupská konferencia na základe noriem Všeobecných smerníc Rímskeho misála prispôsobuje povahe ludu gestá, ktoré sa konajú v omši,³⁰ nech prihliada aj na osobitnú situáciu detí alebo nech urobí určité úpravy len pre deti.

34. Medzi úkonmi, ktoré sa pokladajú za gestá, osobitnú zmienku zasluhujú procesie a iné formy, pri ktorých sa prihliada na držanie tela.

Procesiový vstup detí spolu s kňazom-celebrantom môže pomôcť deťom lepšie chápať, že v tej chvíli sa utvára spoločstvo (komunita);³¹ účasť aspoň niektorých detí na procesii s evanjeliárom jasnejšie prejaví prítomnosť Krista, ktorý zvestuje slovo svojmu ludu; procesia detí s kalichom a darmi vyjadruje oveľa jasnejšie zmysel a silu prípravy darov; procesia na prijímanie, dobre usporiadaná, veľmi poslúži na oživenie nábožnosti detí.

VIZUÁLNE PRVKY

35. V samej liturgii svätej omše je mnoho vizuálnych prvkov, ktorým treba pripisovať veľkú dôležitosť, keď ide o deti. To platí predovšetkým o osobitných vizuálnych prvkoch v priebehu liturgického roka, ako sú: poklona krížu, veľkonočná svieca, sviece na sviatok Obetovania Pána, rozličnosť liturgických farieb a ozdôb.

Okrem vizuálnych prvkov spojených so slávením a miestom slávenia treba vhodne zaviesť iné, ktoré umožnia deťom očami vidieť veľké Božie skutky, vykonané pri stvorení a vykúpení; takto sa pomocou zraku napomáha modlitba. Liturgia sa nemá nikdy javiť ako niečo suché a zamerané iba na rozum.

²⁹ Pórov, vyššie, č. 23.

³⁰ porov. Institutio generalis Missalis Románi, č. 21.

³¹ Pórov, tamže, č. 24.

36. Z toho istého dôvodu môže byť užitočné aj používanie obrazov a výkresov, ktoré pripravili samy deti, napríklad na ilustrovanie homílie, vizuálne vyjadrenie úmyslov všeobecnej modlitby, vzbudenie rozjímania.

POSVÄTNÉ TICHŔ

37. Aj v omšiach za účasti detí „v patričnom čase treba zachovať, ako časť bohoslužby, posvätné ticho“,³² aby vonkajšia činnosť nezaberala priveľa času. Aj deti sú svojím spôsobom naozaj schopné rozjímať. Treba im však pri tom pomôcť, aby sa učili v rozličných častiach omše (napríklad po prijímaní³³ alebo homílii) zahĺbiť sa do seba alebo krátko rozjímať alebo v svojom srdci Boha chváliť a prosiť.³⁴

Okrem toho treba veľmi dbať na to - ešte viac než v omšiach za účasti dospelých -, aby sa liturgické texty prednášali pomaly a zrozumiteľne a s náležitými prestávkami.

ČASTI OMŠE

38. Bez porušenia všeobecnej štruktúry omše, ktorá sa „skladá z dvoch častí: z liturgie slova a z liturgie Eucharistie“ a z obradov, ktoré bohoslužbu otvárajú a zakončujú,³⁵ ukazuje sa ako potrebné vsunúť niekoľko úprav do jednotlivých častí obradu, aby deti vedeli podľa zákonov psychológie a im primeraným spôsobom vnímať „tajomstvo viery... pomocou obradov a modlitieb“.³⁶

39. Aby sa omše pre deti priveľmi nelíšili od omší pre dospelých,³⁷ niektoré obrady a texty nemožno nikdy prispôbovať deťom, ako „zvolania a odpovede veriacich na kňazove pozdravy“,³⁸ modlitbu Pána, trojičnú formulu v požehnaní, kto-

porov. Institutio generalis Missalis Románi, č. 23.

³³ porov. Posv. kongr. obradov, inštr. Eucharisticum mystérium, z 25. mája 1967, č. 38: AAS 59 (1967), s. 562.

³⁴ porov. Institutio generalis Missalis Románi, č. 23.

³⁵ Tamže, č. 8.

³⁶ II. vat. koncil, konšt. o posv. liturgii Sacrosanctum Concilium, č. 48.

³⁷ Pórov, vyššie, č. 21.

³⁸ Institutio generalis Missalis Románi, č. 15.

rým kňaz končí omšu. Hoci sa podlá bodu č. 49 dovoľuje Apoštolské vyznanie viery, odporúča sa pomaly učiť deti Ni-cejsko-carhradské vyznanie viery.

ÚVODNÉ OBRADY

40. Pretože úlohou úvodných obradov je „utvoriť spoločenstvo zo zhromaždených veriacich a správne ich pripraviť na počúvanie Božieho slova a na dôstojné slávenie Eucharistie“, ³⁹ treba sa usilovať o to, aby aj v deťoch bola táto duchovná dispozícia, a nezastrieť ju početnými obradmi, ktoré sa v omšovom poriadku uvádzajú.

Preto je dovolené niektoré prvky z úvodných obradov vynechať, iné zasa viac rozvinúť. Vždy však musí byť nejaká úvodná časť, ktorá sa ukončí modlitbou dňa. Pri výbere jednotlivých prvkov treba dbať na to, aby sa každý z nich použil v svojom čase a aby sa ani jeden úplne nepotlačil.

ČÍTANIE A VYSVETĽOVANIE BOŽIEHO SLOVA

41. Pretože „hlavnú časť liturgie slova“⁴⁰ tvoria čítania zo Svätého písma, ani v omšiach s deťmi nesmie chýbať biblické čítanie.

42. Pokiaľ ide o počet čítaní v nedele a sviatky, treba sa držať nariadení biskupských konferencií. Ak by deti ťažko vnímali tri alebo dve čítania určené na nedele alebo férie, možno z nich prečítať dve alebo iba jedno. Nikdy však neslobodno vynechať čítanie z evanjelia.

43. Ak by sa všetky čítania určené na ten deň zdali málo vhodné pre chápacosť detí, slobodno vybrať čítania alebo čítanie z Lekcionára Rímskeho misála alebo priamo zo Svätého písma; treba však brať do úvahy liturgické obdobie. Jednotlivým biskupským konferenciám sa odporúča pripraviť Lekcionár pre omše s deťmi.

Ak by sa s ohľadom na chápacosť detí ukázala potreba niektoré verše z biblického čítania vynechať, treba to urobiť

opatrne, tak, aby „sa neokypčil zmysel textu alebo zámer alebo štýl svätopísemskej knihy“.⁴¹

44. Pri výbere čítaní sa treba riadiť viac kritériom kvality ako kvantity čítaní zo Svätého písma. Samozrejme, nie vždy je krátke čítanie pre deti vhodnejšie ako dlhšie. Všetko závisí od duchovného úžitku, ktorý čítanie môže deťom poskytnúť.

Pretože v biblickom texte „Boh hovorí svojmu ludu..., ba vo svojom slove je sám Kristus prítomný uprostred veriacich“,⁴² treba sa vyhnúť parafrázovaniu Svätého písma. Odporúča sa používať tie preklady, ktoré sa so schválením príslušnej vrchnosti používajú pri katechéze detí.

46. Medzi čítaniami nech sa spievajú alebo žalmy, starostlivo vybrané podľa schopnosti detí, alebo chválospev na spôsob žalmu, alebo Aleluja s jednoduchým veršom. Na týchto spevoch sa vždy majú zúčastniť deti. Nič neprekáža tomu, aby sa občas namiesto spevu zachovalo ticho na rozjímanie.

Ak sa vybralo iba jedno čítanie, spev môže nasledovať po homílii.

47. Aby si deti vedeli osvojiť biblické čítania a vždy lepšie spoznávali cenu Božieho slova, treba osobitnú pozornosť venovať tým prvkom, ktoré slúžia výkladu čítaní.

Medzi tieto prvky patria pripomienky, ktoré predchádzajú čítania⁴³ a vedú deti k pozornému a plodnému počúvaniu, a to tak, že sa im vysvetlia okolnosti súvisiace s textom, alebo sám text. V omši o svätom v deň jeho spomienky pre lepšie pochopenie a vysvetlenie textu zo Svätého písma možno povedať niečo o jeho živote, a to nielen v homílii, ale aj pred biblickými čítaniami v podobe výkladu.

Ak to text dovoľuje, bude užitočné dať ho čítať deťom tak, že každý dostane určitú časť, ako je pri čítaní pasíí vo Veľkom týždni.

48. Vo všetkých omšiach pre deti má veľkú dôležitosť homília, ktorou sa vysvetľuje Božie slovo. Homília určená deťom

⁴¹ Rímsky misál, Lekcionár I, Poriadok čítaní v omši, Všeobecný úvod, č. 7d.

⁴² Institutio generalis Missalis Románi, č. 33.

⁴³ Pórov, tamže, č. 11.

môže prejsť do dialógu s nimi, ak sa neukáže účelnejšie, aby potichu počúvali.

49. Akje na konci liturgie slova Vyznanie viery, môže sa pre deti vziať Apoštolské vyznanie, ktoré slúži ako základ vyučovania náboženstva.

PREZIDENCIÁLNE MODLITBY

50. Aby sa deti mohli pri prezidenciálnych modlitbách pripojiť ku kňazovi, kňaz si môže vybrať z Rímskeho misála texty vhodné pre deti, no musí sa prihliadať na liturgické obdobie.

51. Pretože modlitby sú zostavené pre dospelých veriacich, niekedy sama možnosť slobodného výberu nestačí na to, aby deti mohli pokladať tieto modlitby za vyjadrenie svojho náboženského života a svojej skúsenosti.⁴⁴ Vtedy nič neprekáža tomu, aby sa texty modlitieb z Rímskeho misála prispôbili deťom, ale tak, že sa zachová cieľ a určitá podstata euhologických formúl a vyhne sa všetkému, čo by bolo cudzie literárnemu druhu prezidenciálnej modlitby, ako sú morálne napomenutia a príliš detské výrazy.

52. V omši s deťmi pripadá najväčšia dôležitosť eucharistickej modlitbe, ktorá je vrcholnou časťou celej bohoslužby.⁴⁵ Veľa záleží na tom, ako ju kňaz prednáša⁴⁶ a ako ju deti počúvajú a majú na nej účasť svojimi zvolaniami. Samo vnútorné rozpoloženie, ktoré sa v tomto centrálnom momente slávenia vyžaduje, pokoj a úcta, s akými sa toto všetko deje, majú deťom pomôcť sústrediť sa a uvedomiť si skutočnú prítomnosť Krista na oltári pod spôsobmi chleba a vína, jeho obetu, vzdávanie vďaky skrze Krista, s Kristom a v Kristovi, ako aj obetu Cirkvi, ktorá sa v tej chvíli uskutočňuje a ktorou veriaci seba samých a svoj život obetujú večnému Otcovi skrze Krista vo Svätom Duchu.

Zatiaľ treba brať štyri eucharistické modlitby, schválené

porov. Consilium ad exsequendam Constitutionem de sacra Liturgia, Instruction sur la traduction des textes liturgiques pour la célébrations avec le peuple, z 25. januára 1969, č. 20: Notitiae 5 (1969), s. 7.

⁴⁵ porov. Institutio generalis Missalis Románi, č. 54.

⁴⁶ Pórov, vyššie, č. 23 a 37.

najvyššou cirkevnou autoritou pre omše s dospelými a uvedené do liturgie, kým Apoštolská Stolica nenariadi pre omše s deťmi ináč.

OBRADY PRED SVÄTÝM PRIJÍMANÍM

53. Po eucharistickej modlitbe hneď nasleduje modlitba Pána, lámanie chleba a výzva na sväté prijímanie,⁴⁷ lebo toto sú najdôležitejšie prvky v štruktúre tejto časti svätej omše.

SVÄTÉ PRIJÍMANIE A OBRADY PO ŇOM

54. Treba urobiť všetko, aby deti, ktoré už boli na prvom svätom prijímaní, primerane pripravené pristupovali k posvätnému stolu pokojne a duchovne sústredené, a tak mali plnú účasť na eucharistickom tajomstve. Ak je to možné, nech sa počas procesie na prijímanie spieva spev primeraný deťom.⁴⁸

V omšiach pre deti je veľmi dôležitý príhovor pred záverečným požehnaním;⁴⁹ deti totiž potrebujú, prv, ako sa rozídu, určité zopakovanie a aplikáciu toho, čo počuli; treba to však povedať veľmi krátko. Práve toto je vhodná chvíľa na to, aby sa poukázalo na vzťah medzi liturgiou a životom.

Aspoň niekedy, podľa liturgického obdobia a rozličných okolností života detí, kňaz má použiť rozvinutejšie formuly požehnaní, pričom treba vždy zachovať trojičnú formulu so znakom kríža na konci.⁵⁰

55. Všetko, čo je uvedené v týchto smerniciach, má deťom pomôcť v slávení Eucharistie ochotne a s radosťou sa stretnúť s Kristom a s ním stáť pred tvárou Otca.⁵¹ Deti formované vedomou a činnou účasťou na obeti a eucharistickej hostine nech sa zo dňa na deň stále viac učia doma i vonku, medzi

Pórov, vyššie, č. 23.

⁴⁸ porov. Posv. kongr. obradov, inštr. Musicam sacram, z 5. marca 1967, č. 32: AAS 59 (1967), s. 309.

⁴⁹ porov. Institutio generalis Missalis Románi, č. 11.

⁵⁰ Pórov, vyššie, č. 29.

⁵¹ porov. Rímsky misál, Druhá euch. modlitba.

príbuznými a vrstovníkmi hlásať Krista a žiť vo viere, ktorá je „činná skrze lásku“ (Gal 5, 6).

Tieto smernice, pripravené Posvätnou kongregáciou pre bohoslužbu, schválil a potvrdil Najvyšší veľkňaz Pavol VI. dňa 22. októbra 1973 a rozkázal ich zverejniť.

V budove Posvätnej kongregácie pre bohoslužbu dňa 1. novembra 1973, na slávnosť Všetkých svätých.

Z osobitného poverenia Najvyššieho veľkňaza

JAN KARD. VILLOT

štátny sekretár

+ A. BUGNINI

tit. diokleciánsky arcibiskup

tajomník Posv. kongregácie

pre bohoslužbu

EUCHARISTICKÉ MODLITBY PRE OMŠE S DEŤMI

1. Texty eucharistickej modlitby upravené pre deti majú im pomáhať, aby sa zúčastňovali s väčším úžitkom na omšiach pre dospelých.

Smernice o omšiach pre deti ustanovujú, že určité texty sa nikdy nemajú prispôbovať deťom, „aby sa omše pre deti priveľmi nelíšili od omší pre dospelých“. Medzi také texty sa počítajú „zvolania a odpovede veriacich na kňazove pozdravy“.¹ Preto v týchto eucharistických modlitbách dialóg na prefáciu je vždy ten istý ako v omši pre dospelých. To isté platí aj o speve Sanktus so zachovaním toho, čo sa hovorí v bodoch č. 18 a 23.

2. Podobne podľa apoštolskej konštitúcie „Missale Romanum“ Pánove slová sú tie isté v každom formulári eucharistickej modlitby.²

3. Aby sa v týchto Pánových slovách ukázalo jasnejším, čo sa hovorí nad chlebom a vínom a čo sa hovorí o opakovaní slávenia, pred slová „Toto robte na moju pamiatku“ je vložená veta: Potom im povedal:

4. Každá z troch eucharistických modlitieb pre omše s deťmi má všetky prvky, z ktorých sa podľa Všeobecných smerníc

¹ porov. Directorium de Missis cum pueris, č. 39: AAS 66 (1974), s. 41-42.

²AAS 61 (1969), s. 219.

Rímskeho misála, č. 55, skladá eucharistická modlitba, okrem určitých zriedkavých výnimiek.

5. Nielenže sú v nich požadované prvky, ale aj jedno-
duchšou rečou, prispôsobenou deťom, vyjadruje sa to, čo
sa podlá tradície, napríklad v anamnéze alebo epikléze, vždy
vyjadrovalo.

6. Hoci sa zvolil ľahší spôsob vyjadrovania, redaktori vždy
mali na zreteli, aby sa vyhýbali infantilizmu v reči, lebo tým
by sa ohrozila dôstojnosť eucharistického slávenia, najmä
ak by si sám celebrant tvoril vety, ktoré má predniesť.

7. Keďže zásady aktívnej účasti majú platiť vo väčšej miere
pre deti, na jej zintenzívnenie a oživenie³ zväčšil sa počet
zvolaní v eucharistických modlitbách v omšiach pre deti,
pričom sa nezastrela povaha eucharistickej modlitby ako
modlitby prezidiálnej.

8. Vychádzajúc z toho, že je dosť ťažké používať iba jednu
eucharistickú modlitbu v omšiach pre deti na celom svete,
najmä ak sa berú do úvahy rozdiely v kultúre a povahe
jednotlivých národov, ukázalo sa vhodným predložiť aspoň tri
texty rozdielnej povahy (o nich ďalej v č. 23-25).

VYDANIE EUCHARISTICKÝCH MODLITIEB V ROZLIČNÝCH JAZYKOCH

9. Je úlohou biskupskej konferencie vybrať jeden z predlo-
žených textov a postarať sa o jeho preklad do národného
jazyka tak, aby zodpovedal pastoračným, pedagogickým
a liturgickým požiadavkám. Tento text má odobriť biskupská
konferencia a poslať na schválenie Svätej Stolici.

10. Takúto redakčnú prácu treba zveriť skupine mužov
a žien - odborníkom nielen v liturgii, ale aj v pedagogike,
katechetike, jazykovede a hudbe.

³ o™-, -, r>irf» i>trinn rle Missis cum pueris, č. 22: AAS 66 (1974), s. 36.

11 • Táto skupina odborníkov má mať vždy pred očami zásadu, že latinský text nie je určený na liturgické používanie, a preto sa nemá jednoducho len preložiť.

Latinský text iba určuje cieľ, podstatu a všeobecnú stavbu týchto modlitieb, ktorú treba dodržať pri prekladoch do rozličných jazykov. Zvláštnosti latinského jazyka (aké sa nikdy nepoužívajú v rozhovore s deťmi), čiže časté používanie podradovacieho súvetia, ozdobný a bohatý štýl, rytmus textu v próze („cursus“), nemajú sa vôbec prekladať do textov v národnom jazyku, určených na liturgické používanie. Preklad nech sa vo všetkom prispôsobí duchu jednotlivých jazykov a štýlu, aký sa v tom-ktorom jazyku používa pri rozhovore s deťmi o vážnych veciach. Vo zvýšenej miere to platí o jazykoch, ktoré sú príliš vzdialené od latinského jazyka, najmä o jazykoch nepatriacich k rečovej oblasti Západu. Pre prekladateľov je priložený vzor prekladu jednotlivých eucharistických modlitieb v niektorom západnom jazyku.

12. Pri zostavovaní textov treba dômyselne rozlišovať medzi jednotlivými literárnymi druhmi, ktoré sa v eucharistickej modlitbe vyskytujú - prefácia, modlitby, zvolania -, podľa zásad, ktoré obsahuje Inštrukcia o preklade liturgických textov zo dňa 25. januára 1969.⁴

13. Okrem toho sa biskupské konferencie majú postarať, o to, aby jednotlivé časti modlitieb, ktoré majú deti spievať, boli zhudobnené v duchu jednotlivých krajín.

LITURGICKÉ POUŽÍVANIE EUCHARISTICKÝCH MODLITIEB

14. Používanie eucharistických modlitieb sa rezervuje na omše s deťmi, pričom zostáva v platnosti právo biskupa určené v Smerniciach pre omše za účasti detí.⁵

15. z troch eucharistických modlitieb treba vybrať tú, ktorá najviac zodpovedá povahe detí: či už prvú pre jej väčšiu

⁴Porov. Consilium ad exsequendam Constitutionem de sacra Liturgia, Instruction sur la traduction des textes liturgiques pour la célébrations avec le peuple, z 25. januára 1969: Notitiae 5 (1969), s. 3-12.

⁵Porov. Directorium de Missis cum pueris, č. 19: AAS 66 (1974), s. 35.

jednoduchosť, druhú pre bohatšiu účasť na nej alebo tretiu pre jej variabilitu.

16. Nové zvolania sa dajú ľahko uviesť do liturgického používania tak, že ich predspieva spevák alebo predrieka jedno z detí a ostatní ich opakujú. Pri prekladoch do národného jazyka treba dbať na to, aby sa aklamácie mohli ľahko uvádzať napríklad nejakým typickým výrazom, ktorý by bol výzvou na aklamáciu.

17. Biskupské konferencie môžu namiesto aklamácií, ktoré sa nachádzajú v týchto eucharistických modlitbách, zaviesť iné, tie však musia vyjadrovať tú istú myšlienku.

18. Žiada sa, aby sa aj deti naučili spievať alebo recitovať Sanktus, pričom sa má zachovať predpis vzťahujúci sa na tento spev: „Pre uľahčenie účasti detí na spevoch Glória, Krédo, Sanktus a Agnus Dei možno so schválením kompetentnej autority ich preklady do národnej reči prispôbiť melódii, aj keď v nich budú určité odchýlky od schváleného liturgického textu.“⁶ Biskupské konferencie tých národov, kde je zvykom spievať rezponzóriovým spôsobom, môžu dovoliť, aby sa Sanktus spieval rezponzoriálne.

19. Z pedagogických príčin je premiestená aklamácia po konsekrácii. Tým deti jasnejšie spoznajú súvislosť medzi Božím slovom: „Toto robte na moju pamiatku“ a anamnézou, ktorú prednáša kňaz. Spomienková alebo oslavná aklamácia môže sa predniesť iba po anamnéze.

20. Pre dosiahnutie väčšieho zapojenia detí možno podľa Smerníc pre omše za účasti detí vsunúť pred dialóg pred prefáciou zvláštne dôvody, prečo treba vzdávať vďaky.⁷ Pokiaľ ide o zapájanie sa gestami a postojmi tela, platí bod č. 33 smerníc. Treba však klásť veľký dôraz na vnútorné zapojenie sa, ako pripomína bod č. 23 o slávnostnom, bratskom a rozjímavom slávení; platí to najmä o eucharistickej modlitbe.

⁶Porov. Directorium de Missis cum pueris, č. 31: AAS 66 (1974), s. 39.

⁷Porov. tamže, č. 22: AAS 66 (1974), s. 37.

21. Duchovným pastierom, čo sa starajú o deti, má veľmi ležať na srdci, aby podporovali ich vnútornú účasť na slávení. Preto je pred slávením aj po ňom nevyhnutné náležité premyslené katechetické poučenie. Medzi textami, ktoré má katechéza primerane objasniť, na prvom mieste sú nové formuláre eucharistickej modlitby pre deti, ktorá je srdcom samej eucharistickej slávnosti.⁸

22. Rubriky v jednotlivých eucharistických modlitbách, ktoré sú v latinskom texte, treba vložiť všetky aj do textov ich prekladu do národného jazyka.

Špeciálne rubriky pre koncelebráciu, ako sú v doterajších štyroch eucharistických modlitbách, v týchto modlitbách nie sú, a to s ohľadom na psychológiu detí; od koncelebrácie pri omšiach pre deti treba skôr upustiť.

PRVÁ EUCHARISTICKÁ MODLITBA

23. Aby si deti ľahšie osvojili spev Sanktus, Prvá eucharistická modlitba ho delí na tri časti a všetky uzatvára zvolaním Hosanna na výsostiach. Podľa toho, ako sa hovorí v bode č. 16, tieto aklamácie možno spievať alebo recitovať tak, že intonuje alebo začína kantor alebo jedno z detí. Tretiu časť, keď sa spieva Svätý, svätý, svätý, môžu spievať alebo recitovať všetci. Po anamnéze tejto eucharistickej modlitby namiesto jednoduchšej aklamácie určenej v texte možno spievať niektorú z tých aklamácií, ktoré sú schválené pre štyri eucharistické modlitby.

DRUHÁ EUCHARISTICKÁ MODLITBA

24. V Druhej eucharistickej modlitbe okrem spevu Sanktus a aklamácie po anamnéze sú ostatné zvolania fakultatívne. Aklamácie po Pánových slovách nad chlebom a vínom treba chápať a spievať ako spoločné rozjímanie o eucharistickom tajomstve.

⁸porov. Directorium de Missis cum pueris, č. 12: AAS 66 (1974), s. 33.

TRETIA EUCHARISTICKÁ MODLITBA

25. Pre Tretiu eucharistickú modlitbu sú pripravené variabilné časti podlá rozličných období liturgického roka. Z praktických príčin sa zakaždým opakuje spoločná časť a vkladá sa vlastná časť, označená graficky. V tejto eucharistickej modlitbe sa po konsekrácii opakuje trikrát tá istá aklamácia; má deťom naznačiť, že celá eucharistická modlitba je vyjadrením chvály a vďaky.